

noget. Moderne Lovgivere tager uden videre „ $\frac{2}{3}$ “, hvor de kan finde dem, de afgør egenmægtigt, hvad der er andres Pligter mod Natur og Samfund; de paalægger dem Bod og foreskriver dem endog „uselvviske Glæder“ ved Tvangsudskrivning af deres Ejendom. De har endnu ikke opdaget, at der er noget, som under alle Forhold maa betragtes som Folks „ærlige Ejendom“; de kender ikke Begrebet „moralisk Ejendomsret“, der udsiger, at enhver har ubeskaaret Ret til det fulde Udbytte af, hvad man erhverver ved eget Arbejde; og at det at tilvende sig den mindste Smule deraf er Uærlighed, lige saa fuldt, naar det er Staten, som naar det er enkelt Mand, der gør det. De kender overhovedet ikke Begrebet *Statsovergreb* lige overfor Enkeltmand.

Det er den ene Side af Sagen. Men lige saavel som enhver har ubeskaaret Ret til det fulde Udbytte af sit Arbejde, lige saa bestemt maa det hævdes, at ingen Enkeltmand har Ret til at bemægtige sig de Værdier, Naturen har stillet til Raadighed for hvert eneste Menneske. Vi behøver derfor ikke at gaa i andres Lommer eller bruge alsken's tvivlsomme Midler for at faa skrabet sammen til en „Børnefond“. Vi kan blot pege paa den Arvelod, som Naturen har stillet til hvert eneste nyfødt Barns Raadighed, den store Fællesfond, Jorden. Vi har blot at handle efter den Grundsatning, at ethvert Barn er født Grundejer i sit Fædreland, Medarving til alle naturskabte Værdier.

Da disse Værdier for at udnyttes fuldt ud imidlertid maa fordeles ulige, vil den praktiske Ordning munde ud i, at enhver Særfordel opvejes med en dertil syarende Erstatning (Jordskyld) til det offentlige.

Her har vi det Fond, hvoraf Statens nødvendige Udgifter skal udredes, og da Børnene er fødte *Medejere af dette Fond* behøver vi ikke at se os om andre Steder for at finde de til deres Forsorg nødvendige Midler. I Retsstaten er Omsorgen for Børnene ikke en human Opgave; vi hævder, at den — indenfor visse Grænser — er deres ubetingede Ret. Overalt, hvor den naturlige Forsorg, Forældrenes, svigter, skal Stat eller Kommune staa rustede til at tage Opgaven op — uden at Forældrene dog skal kunne løbe fra deres Ansvar.

Hvad de enkelte Reformers angaar,

kan jeg for mit Vedkommende godt slutte mig til Indlederens „Smaare-former“ som Nødhjælp under de nuværende Samfundsforhold, om end Nr. 3 af dem synes mig af tvivlsom Værd.

Af mere formel Karakter er et Forslag af den franske Oberst Marchand, gaaende ud paa at indføre i Stat og Kommune det saakaldte *vote familiale*: de to Forældre faar hver 1 Stemme og desuden 1 Stemme for hvert Barn. Men der er i al Fald et retfærdigt socialt Moment deri.

Af større Betydning er Udviklingen af den *forebyggende Forsorg*, hvortil man allerede har gjort et første Skridt. Vuggestuer for spæde Børn, Asyl for de lidt ældre, Folkebørnehaver, Arbejdsstuer, kort sagt en Udbygning af det System, man kalder Dagplejesystemet.

Man maa dog være klar over, at Hovedmisæren oftest beror paa Forhold, hvoroverfor Staten staa magtesløs, særlig Kvindernes Arbejde udenfor Hjemmet, Fabrikarbejderskens Kontordamens ringe Forstaaelse af Hjemmets Pligter og dets Arbejde, af det spæde Barns Pleje og Ernæring og det større Barns Opdragelse. Det er „Forholdene“, der har skabt det, siger man, men til syvende og sidst er det Værdiansen, der er paa Vildspor.

Et af de allervigtigste Spørgsmaal, der vedrører Børnernes forsvarelige Forsorg, er Indlederen ikke kommen ind paa, nemlig *Boligspørgsmaalet*. Det er aldeles centralt ja, det er ganske umuligt at forestille sig væsentlige Forbedringer i dette Forhold, uden at Boligspørgsmaalet spiller med ind. Og Boligspørgsmaalet kan ikke — deri irror jeg, at Indlederen vil være enig med mig — løses uden en rationel Løsning af Jordspørgsmaalet. Dette er ikke en fiks Idé hos nogle Georgeister eller Retsdemokrater. Paa Børnesagsmødet ved Nyberg udtalte Overretsassessor Brun, at et af de væsentligste Midler til at modvirke Forældres ubegribelige Vanrøgt af deres Børn, var en Omordning af de ofte rent fortvivlede Boligforhold. Han tænkte sig bl. a. Oprettelsen af flere mindre Jordbrug som en Udvej. Dette viser i det mindste, at overalt, hvor man i interesserede Kredse tænker Tanken til Bunds, vil man mødes i et Krav om

Jordens Frigørelse. Men da vil man sikkert ogsaa mødes, naar det gælder om at finde den sikreste og bedste Metode til at løse Problemet.

Severin Christensen.

Efter at jeg havde læst Hr. Dr. Severin Christensens lange Artikel, faldt — trods al Kampiver — mine Hænder slappe ned; thi hvor begynde og hvor ende?*) I Anledning af et kort Referat af mit lange Foredrag tillægger Hr. C. mig et Utal af Meninger, jeg ikke har, og som jeg endda i Foredraget har hævdet ikke at have, hvorhos han med en saadan Vælde kaster sig over en Række store Problemer, at en mere indgaaende Diskussion ganske vilde kvæle dette forholdsvis lille Blad. Hvad skal jeg da gøre? Stillingen er virkelig ikke let! Vil han nøjes med nogle korte Bemærkninger til forskellige af hans Paastande, en kort samlet Imødegaaelse og saa til Slut en edelig Forsikring om, at min Kortfattedhed skyldes Hensynet til Bladet og dets Læsere og ikke Uvidenhed og manglende Hensyn til ham? Lad os haabe det! Altsaa:

1) Jeg har aldrig sagt, og Referatet siger det heller ikke, at Staten skulde „varetage“, men at den skulde „overtage eller bidrage til“ Børnernes Forsørgelse.

2) Foredraget var kun lagt an paa den øjeblikkelige Situation og paa de i Øjeblikket mulige „praktiske Smaare-former“; men hermed falder egentlig hele Hr. C.s Argumentation, bl. a. ogsaa hans Paastand om, at man er nødt til forinden at tage hele Spørgsmaalet om Statens Væsen og Formaål op til Undersøgelse, hvilket jeg hverken fandt eller finder nogen Anledning til i denne Forbindelse.

3) Aldrig har jeg ment, end sige paastaaet, at Staten skulde være „Folkets aandelige Fører og lede dets kulturelle og aandelige Velfærd“ — Gud Fader bevares! Ej heller har jeg taget mit Udgangspunkt i Balslevs Katekismus eller i den katolske Kirkelære. Samtlige teologiske Værker og Underværker har i denne Forbindelse været mig ligesaa ligegyldige som

*) At Forf. iøvrigt henviser til en Artikel i „Retsstaten“, gør ikke Sagen bedre, da denne Artikel omhandler endnu flere mit Foredrag ikke særlig vedrørende Spørgsmaal.